

Проект „Подобряване на данните за кръгова икономика - отпадъци от опаковки и строителни отпадъци“

През август 2022 г. Националният статистически институт успешно приключи работа по проект „Подобряване на данните за кръгова икономика - отпадъци от опаковки и строителни отпадъци“ съгласно Споразумение за субсидия с Европейската комисия № 101023440 - 2020-BG-CEPCW. Проектът беше с продължителност 18 месеца - от март 2021 г. до август 2022 година.

В резултат от изпълнението на дейностите по проекта са постигнати заложените в него основни цели:

- подобряване на качеството на показателите за кръговата икономика;
- подобряване на статистиката за отпадъците от опаковки (в т.ч. тънките пластмасови торбички) и строителните отпадъци;
- разработване на експериментални сметки за строителни отпадъци.

Проектът позволи по-детайлен анализ на наличните данни за отпадъците от опаковки и строителните отпадъци в страната. Това доведе до подобряване на методологията за събирането на данни за тези отпадъци, което е от голяма важност предвид широкия интерес към въпросите, свързани с модела на кръговата икономика, и непрекъснато нарастващото търсене на данни за неговото прилагане.

Дейности по проекта

Работата беше разпределена в два работни пакета - РП1 „Отпадъци от опаковки“ и РП2 „Строителни отпадъци“, за всеки от които са изпълнени планираните дейности.

РП1 Отпадъци от опаковки

1. Проучени са нови методически материали - решения, класификации и др., за да се сравнят и направят изводи за най-добрия подход за изготвяне на статистически данни за пуснатите на пазара опаковки и тънки пластмасови торбички. В резултат на това беше доказано, че статистическото проучване, базирано на комбинация от изчерпателни и извадкови проучвания, използващи оценка, е подходящият подход.

2. Проучени са възможностите за използване на нови източници на информация на национално ниво, за да се намали тежестта за респондентите и да се постигне ефективност на разходите. В резултат са набелязани някои възможности, които могат да послужат за основа за бъдещо развитие.

3. Проведено е отделно извадково проучване (в допълнение към редовното събиране на данни) за определяне на годишното потребление на тънки пластмасови торбички за пазаруване в брой и килограми. Неговата цел беше да послужи за анализиране на качеството на крайните статистически данни при съпоставка с действащия подход (в списъка за анкетиране са включени стопански единици, които са подбрани изчерпателно, и е допълнен с извадка, на която е направена оценка).

4. Въз основа на сравнителния анализ е направено заключението, че действащият подход осигурява високо качество на данните, поради което неговото прилагане следва да продължи.

5. С цел намаляване на тежестта за респондентите резултатите от сравнителния анализ с извадковото наблюдение ще послужат като основа за актуализиране на методологията (в бъдеще, при потвърждение чрез динамичния ред).

РП2 Строителни отпадъци

1. Проучени са административни източници на данни - идентифицирани са значителен брой потенциални източници на информация за строителните отпадъци, за да се намали тежестта за респондентите и да се постигне ефективност на разходите. В резултат е установено, че преобладаващата част от тях не събира и обобщава необходимата информация. Набелязани са следващи стъпки за бъдещо развитие.

2. Разширен е обхватът на статистическото изследване „Отпадъци от икономическа дейност“ с подобрение в частта относно строителните отпадъци.

3. Проведено е изчерпателно проучване за строителните отпадъци (като част от изследването „Отпадъци от икономическа дейност“), обхващащо статистически единици с над 10 служители. В резултат се постига подобряване на качеството на данните - много по-изчерпателна и качествена информация за строителните отпадъци на национално ниво. Увеличена е извадката и в сектор услуги като източник на строителни отпадъци от различни ремонтни дейности.

4. Така получените по-качествени данни ще бъдат критерий за бъдещо развитие за определяне на възможността за използване на административен източник на данни, което може да доведе до намаляване на тежестта за респондентите.

5. Основното предизвикателство пред НСИ остава да продължи да работи съвместно с други институции в посока на оптимизиране на информационните потоци в страната с цел да се избегне паралелното събиране на данни.

6. Допълнително работата по проекта позволи да се повишат знанията на експертите за събиране на данни за отпадъците от строителство и разрушаване съгласно изискванията на Регламент № 2150/2002 относно статистиката на отпадъците.

Резултати от проекта

В резултат от изпълнението на описаните дейности са постигнати специфичните цели, заложи в проекта:

1. Подобряване на качеството на поиндикаторите за отпадъци за кръговата икономика:
 - а) Степен на рециклиране на отпадъци от опаковки по вид опаковки;
 - б) Степен на оползотворяване на строителните отпадъци.
2. Разработване на методология за изчисляване на пуснатите на пазара опаковки (включително тънки пластмасови торбички за пазаруване).
3. Разработване на експериментални сметки за отпадъци от строителство и разрушаване съгласно Регламент (ЕС) № 691/2011 относно европейските икономически сметки за околната среда. Те дават доста подробна информация за строителните отпадъци и добра бъдеща перспектива за развитие.
4. В резултат от интензивната комуникация с повече респонденти е налице:
 - по-добро разбиране от тяхна страна на отчетите, което води и до по-качествени първични данни;

- по-голямо разбиране на полезността от агрегирани данни от страна на респондентите (повишаване на ефективността на дейностите по планиране във фирмите);
- по-добро разбиране от страна на експертите в структурите на НСИ за затрудненията, които имат респондентите при попълване на отчетите и възможностите за оптимизирането им.

Заключение

Резултатът от положените в рамките на проекта усилия е наличието на по-детайлни и висококачествени статистически данни за отпадъците от опаковки и строителните отпадъци. Въз основа на това събирането на данните за тези отпадъци ще продължи чрез статистическо изследване с разширен обхват. Същевременно ще продължи и активното търсене на възможности за намаляване на натоварването на респондентите чрез използването на административни данни. Основен фокус в бъдещата работа ще бъде и обучението на респондентите и администрациите, имащи отношение към данните, както и осигуряването на методологическото им подпомагане.

Дейностите по проекта дадоха възможност за по-пълен анализ и откриване на някои несъвършенства в досега прилагания подход по отношение на двата вида отпадъци. Това от своя страна дава добра основа за бъдещо развитие и допълнително подобряване на качеството на данните, докладвани в съответствие с изискванията на европейското законодателство - Директива 94/62/ЕО съгласно Решение за изпълнение (ЕС) 2018/896 за определяне на методиката за изчисляване на годишното потребление на тънки пластмасови торбички за пазаруване и за изменение на Решение 2005/270/ЕО; Директива 94/62/ЕО съгласно Решение за изпълнение (ЕС) 2019/665 за изменение на Решение 2005/270/ЕО за установяване на формати, свързани със системата от база данни, съгласно Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно опаковките и отпадъците от опаковки; Регламент (ЕО) № 2150/2002 относно статистиката на отпадъците.